

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑ - ๒๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๔๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๕๐

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ หรือไม่

ความเห็น

การขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นส่วนหนึ่งของการบังคับคดีแพ่ง ซึ่งจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการขายทอดตลาดไปโดยฝ่าฝืนกฎหมายบทใดบทหนึ่ง เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ซึ่งต้องเสียหายเพราะการนั้นมีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการขายทอดตลาดนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๖ วรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว แม้จะมีบุคคลใดได้รับความเสียหายจากการขายนั้นก็ไมอาจร้องขอให้เพิกถอนการขายดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๖ ได้ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าผู้ที่เห็นว่าราคาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดได้นั้นต่ำเกินไปจะไม่มีทางแก้ไขเยียวยาได้เลย ถึงแม้ศาลฎีกาจะได้เคยวินิจฉัยว่าการขายที่ได้ราคาต่ำมากเกินไปอาจถือว่าเป็นการขายที่ฝ่าฝืนกฎหมายและอาจถูกเพิกถอนเสียได้ แต่คำวินิจฉัยดังกล่าวก็ยังมีได้รับการยอมรับเป็นบรรทัดฐานโดยทั่วไป เพราะยังมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ขัดแย้งอยู่ ทั้งในคำวินิจฉัยดังกล่าวก็ยังมีได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน

ว่าการขายที่ได้ราคาต่ำนั้น จะต้องต่ำถึงระดับใด และจะต้องมีพฤติการณ์ใดประกอบจึงจะถือว่าเป็นการขายที่ฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งอาจถูกเพิกถอนได้ ดังนั้น จึงได้มีการบัญญัติให้มีมาตรา ๓๐๕ ทวิ เพิ่มเติมขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อวางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการคัดค้าน และขอเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ได้ราคาต่ำเกินสมควรได้เป็นกรณีพิเศษเพิ่มเติมขึ้น จากการขอเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ฝ่าฝืนกฎหมายตามมาตรา ๒๕๖ วรรคสอง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ถูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีเพิ่มเติมขึ้น ๒ กรณี ได้แก่ (๑) สิทธิที่จะคัดค้านการขายทอดตลาดได้โดยอ้างเหตุเพียงว่าราคาสูงสุดที่มีผู้เสนอและเจ้าพนักงานบังคับคดีจะเคาะไม้ขายนั้น “มีจำนวนต่ำเกินสมควร” ตามความในวรรคหนึ่ง และ (๒) ไม่ว่าจะมีการใช้สิทธิคัดค้านตามวรรคหนึ่งหรือไม่ หากต่อมามีการขายทอดตลาดไปโดยชอบ แต่ผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีเห็นว่าราคาที่ได้จากการขาย “มีจำนวนต่ำเกินสมควร และการขาย...ในราคาต่ำเกินสมควรนั้นเกิดจากการคบคิดกันฉ้อฉลในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่ราคา หรือความไม่สุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าพนักงานบังคับคดี” ผู้มีส่วนได้เสียนั้นก็อาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้สั่งเพิกถอนการขายนั้นได้ ตามความในวรรคสอง คำสั่งศาลในกรณีนี้ มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคสี่ บัญญัติให้เป็นที่สุด

ในส่วนของสิทธิคัดค้านการขายทอดตลาดโดยอ้างเหตุว่ายังได้ราคาต่ำเกินสมควร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่ง นั้น เป็นอภิสิทธิ์ (privilege) ที่กฎหมายให้ไว้อย่างเด็ดขาด กล่าวคือ ถ้าผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีได้ใช้สิทธิคัดค้านนี้แล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีจะเคาะไม้ขายไปไม่ได้ ถึงแม้ว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีได้ทำผิดอะไร และจะไม่เห็นด้วยกับคำคัดค้านนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีก็ต้องเลื่อนการขายไป เพื่อให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดหาผู้ที่จะให้ราคาสูงกว่านั้นเข้ามาเสนอซื้อในการขายครั้งต่อไป การที่มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ให้มีการใช้อภิสิทธิ์คัดค้านการขายทอดตลาดได้เพียงครั้งเดียว จึงมิใช่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รับรองไว้ แต่เป็นการวางขอบเขตของสิทธิที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ให้ไว้ให้อยู่ภายในขอบเขตที่เหมาะสมเท่านั้น บทบัญญัติของกฎหมายนี้จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อระบอบการปกครองของไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ หลักนิติธรรมตามมาตรา ๓
วรรคสอง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรา ๔ และมาตรา ๒๖ ทั้งมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติ
ต่อบุคคลใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมีใช้บทจำกัดศักดิ์สิทธิหรือเสรีภาพ
ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ หรือบทมาตรา
อื่นใดเลย

สำหรับสิทธิในการขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ได้ราคาต่ำเกินสมควร
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคสอง นั้น ถึงแม้จะมีใช้สิทธิเด็ดขาด
เหมือนในวรรคหนึ่ง แต่ก็ยังเป็นสิทธิที่กฎหมายบัญญัติเพิ่มเติมให้ไว้เป็นการทั่วไป จึงมิใช่บทบัญญัติ
ที่ไปจำกัดศักดิ์สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เช่นเดียวกัน ทั้งมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติ
ต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม มิได้ล่วงละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีได้ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม
ส่วนการที่บทบัญญัติในวรรคสี่ระบุให้คำสั่งของศาลชั้นต้นตามวรรคสองเป็นที่สุด อันเป็นเหตุให้อุทธรณ์
ฎีกาต่อไปไม่ได้นั้น ก็เป็นรายละเอียดในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาของศาล ซึ่งจะต้องเป็นไป
ตามกฎหมายวิธีพิจารณาที่จะวางหลักเกณฑ์ว่า กรณีใดควรจะให้อุทธรณ์ฎีกาได้ กรณีใดไม่ควรให้อุทธรณ์
ฎีกา การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติ
ให้ศาลยุติธรรมมีสามชั้น ก็เพื่อจัดวางโครงสร้างหลักให้แก่ระบบศาลยุติธรรมเท่านั้น มิใช่บทบัญญัติ
ให้สิทธิคู่ความทุกคนที่จะอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลได้จนครบสามชั้นไปทุกกรณีไม่
นอกจากนั้น มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง ก็ยังมีข้อยกเว้นไว้ด้วยว่า “เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น
ในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น” ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคสี่ ของประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่งจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่นใดเลย

นายเจริญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ